

УДК 070.448:821(100)-053.2

Оксана Віщук,
старший викладач Національного технічного
університету України "Київський політехнічний інститут"

Участь редактора у виборі тем для дитячих текстів

У статті описано особливості вибору тем для висвітлення авторами-дітьми молодшого, середнього і старшого шкільного віку. Подано рекомендації щодо опрацювання тематики дитячих текстів для редакторів, що працюють з авторами-дітьми.

Ключові слова: автор-дитина, редагування дитячих текстів, вибір теми.

Завдяки функціонуванню в інформаційному просторі великої кількості дитячих текстів, а також зростанню популярності професій, пов'язаних із літературною та медіаторчестію, усе більше редакторів мають нагоду працювати з юними авторами під час підготовки різних видів видань. Автори-діти публікують свої тексти не лише в невеликих шкільних газетах, а й у дорослій періодиці, різноманітних збірниках та окремих моновидаваннях. Водночас фахівцям видавничої справи, що звикли працювати з дорослими авторами, часто бракує інформації про особливості роботи з дітьми, специфіку їхньої літературної творчості та принципи редагування дитячих текстів, що знижує ефективність спільної роботи редактора й автора над виданням.

Тематика, до якої звертаються юні автори, неодноразово привертала увагу науковців у контексті досліджень дитячої преси (Д. Косолапова, Ж. Гонне та ін.) та розвитку літературних здібностей під час навчання у школі (З. Юрченко, О. Малихіна та ін.), проте досі не розглядалася з точки зору редактора видавничого продукту. Відсутність уваги до цього питання пов'язана з тим, що під час роботи з дорослим автором редактор нечасто має можливість вплинути на тему готового твору і переважно лише оцінює її актуальність. Працюючи з юними авторами, особливо на постійній основі, редактор має більший вплив на вибір ними тем для висвітлення і може використати його на користь як читачів, так і самої дитини.

На нашу думку, опрацювання редактором теми, обраної дитиною, є ключовим моментом роботи над твором, адже юним авторам зазвичай бракує необхідного досвіду і вони часто не можуть оцінити тему з позиції читача. Оскільки діти мають власні критерії актуальності інформації, то обов'язкова для дорослих текстів вимога до актуальності теми не може бути застосована для дитячої творчості без огляду на вік автора. Для ефективної підготовки видань, що містять тексти авторів-дітей, редакторам необхідно знати, які теми діти найчастіше обирають самостійно та які цікаві тематичні напрямки їм можна запропонувати.

Мета дослідження: визначити теми, до яких найчастіше звертаються автори-діти різного віку, та з'ясувати принципи опрацювання редактором тематики дитячих текстів.

Дослідження проведене на матеріалах фестивалів дитячої творчості та журналістики "Прес-весна на Дніпрових схилах" та "Золота осінь Славутича", архіву дитячих робіт інформаційно-творчого агентства "Юн-прес" Київського Палацу дітей та юнацтва, збірників "Квіти мої діти" та "Сім'я очима дітей", періодичних видань органів шкільного само-

врядування та позашкільних навчальних закладів. Усього опрацьовано 300 дитячих текстів і 50 випусків 30-ти назв періодичних видань.

Вибір тем авторами-дітьми пов'язаний насамперед з розвитком емоційної сфери дитини та широтою її інтересів у певній віковій групі. Тематичні межі або періоди прихильності до тих чи інших тем в авторів-дітей визначаються не лише віком, а й статтю, соціальним статусом та внутрішньосімейними чинниками: наявністю вільного доступу до творів літератури та мистецтва, можливістю спілкуватися з дорослими на політичні, наукові, соціальні, культурні та інші теми, не пов'язані з побутом. Окрім того, розвиток дитячої психіки відбувається індуктивним шляхом: дитина поступово переходить від знань про конкретні речі та явища, що її оточують, до знань про загальні принципи функціонування суспільства та світу загалом. Цей шлях відображається в дитячих текстах: чим молодшим є автор, тим конкретніші, ближчі до його повсякденної реальності теми й проблеми він висвітлює; чим старшим він стає, тим більш абстрактні й узагальнені питання будуть відображені в його творах.

Дослідження дитячої літературної творчості, проведені на початку ХХ ст. німецьким лінгвістом А. Гізе, засвідчили такий розподіл тематики в дитячих прозових текстах: тема природи проймає більше половини творів у дівчат 9 років і хлопців 12—13 років, соціальна тематика спостерігається лише в дівчат віком 12—13 років, у 16—17-річних підлітків обох статей істотно зростає коефіцієнт тем, пов'язаних з пережитими особисто подіями [3, с. 47—48].

Тематичний вибір сучасних українських дітей помітно відрізняється від наведених даних, що, вочевидь, пов'язано зі змінами в суспільстві за останнє століття: спрощенням доступу молоді до інформації, змінами в медіаконтенті, можливістю отримувати професійну журналістську та літературну підготовку в гуртках та об'єднаннях.

Діти молодшого шкільного віку пишуть про те, що безпосередньо пов'язане з їхнім життям: про батьків, рідних, друзів, домашніх тварин, про свої пригоди, розваги, захоплення та відпочинок, про різноманітні ситуації та проблеми, з якими вони стикаються в школі та вдома, під час навчання та дозвілля. Інколи діти пишуть про власні мрії й бажання, які в цьому віці пов'язані переважно з різноманітними матеріальними вигодами та способами здобуття поваги й захоплення з боку однолітків.

Аналіз тематики текстів, створених дітьми молодшого шкільного віку, показав, що більшість авторів пишуть на теми, запропоновані редакторами або вчителями. Ця ситуа-

ція зумовлена насамперед тим, що молодші школярі зазвичай не сприймають літературну творчість як окремий цікавий вид дозвілля й пишуть лише тоді, коли цього від них вимагають дорослі. Дітям, які не мають літературного досвіду, важко обрати тему для висвітлення, і вони самі звертаються до старших з проханням допомогти їм у цьому. До того ж педагогічна практика передбачає окреслення тематики навіть у творах на вільну тему і підштовхує дорослих, які працюють з авторами-дітьми молодшого шкільного віку, до пропонування дітям заздалегідь визначених тем.

Цей підхід виправданий у тих випадках, коли дорослі планують випуск видання-збірника, присвяченого певній темі. Ці збірники часто приурочені до визначених подій та ювілеїв або є результатами конкурсів дитячої творчості, як, наприклад, матеріали дитячих літературних конкурсів "Талісман пошти України" та "Сім'я очима дітей". Проте коли метою видання є не підбиття підсумків конкурсу, а саме демонстрація дитячих літературних талантів укладачам варто обмежитися загальним тематичним спрямуванням збірника, залишаючи при цьому дітям право обирати власну тему для конкретного твору.

Окремі видання дитячих творів поєднують у собі тексти на запропоновану дорослими тему й тексти, тему яких діти обрали самостійно. Так, у виданні творів молодших школярів "Квіти мої діти" всі тексти можна поділити за основними темами "Моє ім'я", "Моя мама", "Весела гра", "Моя мрія" та "Прислів'я". Перші три теми чітко визначають, про що має писати дитина, причому тема "Моє ім'я" передбачає навіть проведення невеличкого дослідження разом із дорослими. Тема "Моя мрія" дозволяє дитині виявити трохи більше творчості й фантазії, але при цьому з 6 текстів на цю тему 4 присвячені вибору майбутньої професії, 1 — бажанню мати собаку і 1 — бажанню поїхати до Франції. Вибір кількома дітьми однакової теми свідчить про вплив дорослих на обрання теми текстів. При цьому вплив на молодших школярів може бути як безпосереднім — приміром, на питання дитини, про що їй написати, батьки або вчитель чітко вказують: "Напиши, ким ти хочеш стати", так і опосередкованим — під час одного з уроків незадовго до написання тексту учитель обговорив із дітьми їхні мрії про майбутню професію.

Найбільшу свободу вибору дітям залишає остання тема "Прислів'я". Учням пропонувалося на вибір кілька прислів'їв та приказок, наприклад: "Тато лає, а матуся пригортає", "Людина починається з добра", "Рука руку миє" тощо, до яких слід було навести приклади з життя. Більшість текстів написано на тему "Біда навчить", при цьому майже всі події в них безпосередньо пов'язані з найближчим оточенням дитини, її повсякденними заняттями й навіть проблемами в родині. З-поміж 13 текстів, написаних на тему прислів'їв та приказок, лише один не стосується дитячого життя, проте серйозність обраної теми та відсутність зв'язку з повсякденними реаліями автора дозволяє зробити припущення, що до її вибору долучилися дорослі.

Редакторське опрацювання текстів молодших школярів має враховувати особливості дитячого мислення та читачькі інтереси, адже, з одного боку, авторам-дітям молодшого шкільного віку часто буває складно самим обрати тему, з іншого, вони зазвичай пишуть про те, що цікаве для них, а не для читачів. Редактор повинен за можливості розширювати спектр тем дитячих текстів, пропонуючи їм висвітлювати актуальні й цікаві для усіх учасників комунікації питання, що стосуються шкільного колективу, безпечних і корисних розваг, пізнання тваринного та рослинного світу, географії рідної країни тощо. При цьому він має зважати, що теми повинні безпосередньо стосуватися життя та побуту дитини, інакше вона не зможе їх розкрити належним чином або вдасться до запозичення чужих думок та ідей. Молод-

шим школярам варто також пропонувати можливі аспекти опрацювання теми, бо через брак досвіду в них можуть виникати проблеми з особистим вибором ракурсу висвітлення та визначенням авторської позиції.

Тематика текстів дітей *середнього шкільного віку* набагато ширша, ніж у молодших школярів, і може не пов'язуватися безпосередньо з життям автора. Сучасні дослідження психолога З. Юрченко, проведені на матеріалах самостійної художньої творчості учнів 5—11 класів, показали, що від підліткового до юнацького віку в учнів різко зростає інтерес до тем любові, дружби, філософської, релігійної та соціальної проблематики [7].

Інтелектуальний та емоційний розвиток дитини, підвищення інтенсивності навчання, поява нових предметів та участь школярів у різних гуртках й об'єднаннях сприяють розширенню тематики дитячих текстів та глибшому розвитку ідей. Діти цієї вікової категорії виявляють більшу ініціативу у виборі теми для висвітлення, а з початком підліткового періоду можуть критично ставитися до пропонування або нав'язування теми дорослими.

Вибір теми учнями середньої школи залежить від призначення тексту: для публікації в шкільних та позашкільних періодичних виданнях, для участі в різноманітних конкурсах або "для себе".

Теми, що висвітлюються дітьми в публіцистичних текстах, часто визначаються редакційною політикою періодичного видання. Більшість шкільних та позашкільних засобів масової комунікації (ЗМК), які виходять відносно регулярно, мають дві частини — "офіційну" та "неофіційну". Офіційна частина складається з новин, інформації про різноманітні події, які відбулися або відбуватимуться в закладі, що випускає видання, а також з матеріалів на важливі для адміністрації закладу теми. Тематику цих матеріалів визначає редакція ЗМК, до складу якої зазвичай входять дорослі й учні старших класів. Тематику неофіційної частини в багатьох випадках визначають самі автори-діти, дорослі лише оцінюють готові матеріали, тому лише стосовно цієї частини можна говорити про свідомий вибір теми школярами.

Тематика публіцистичних текстів багато в чому визначається особливостями журналістських жанрів, яких інтуїтивно дотримуються діти. У середньому шкільному віці захоплення публіцистикою є поверховим і значною мірою залежить від реакції оточення на опубліковані тексти. Тому перші журналістські спроби обмежуються найпростішими інформативними матеріалами та опитуваннями, в яких автори-діти висвітлюють важливі для них питання щодо шкільного й позашкільного життя, стосунків у родині й колективі, а також новини музики, кіно, грального й шоу-бізнесу. Наприклад, у шкільній газеті "Знай наших" теми матеріалів учнів середньої школи розподілилися так:

- 1) в "офіційній" частині тексти присвячені:
  - святковій лінійці "Ось і розпочався навчальний рік" (репортаж);
  - шкільним олімпійським іграм "Відкриття малих" (інформаційний звіт);
  - упровадженню ранкової гімнастики в школі "Олімпійський урок для початкової школи" (репортаж);
  - збору макулатури "Збережи ліс" (замітка);
  - святкуванню дня визволення Донбасу "День визволення Донбасу" (замітка);
  - проведенню туристичних змагань "Юні туристи" (інформаційний звіт);
- 2) у "неофіційній" частині висвітлено питання:
  - позитивних і негативних людських якостей "Найцінніші риси характеру" (есеї + опитування);
  - моди на підбори "Під каблучком" (замітка).

Вибір цих тем свідчить про активну участь старших у підготовці видання, адже більшість матеріалів присвячено шкільному життю. Юні журналісти газети або ще не вміють самостійно обирати цікаві для читачів теми, або ж не мають такої можливості.

Враховуючи здібності й інтереси авторів-дітей, а також вимоги та очікування читацької аудиторії, редактор дитячого періодичного видання не повинен одноосібно визначати зміст номера, як це часто буває в шкільних ЗМІ. Одним із чинників довіри дітей до публіцистичних матеріалів, написаних однолітками, є те, що саме вони обирають для висвітлення теми, цікаві їхньому поколінню, і розкривають їх з найбільш критичних для свого віку позицій. Це означає, що для забезпечення успіху видання в дитячій читацькій аудиторії редактор має дослухатися до пропозицій авторів. Доречною буде така схема підготовки тематичного наповнення періодичного видання, за якої редактор пропонує загальну соціально чи духовно важливу тему, а автори-діти самостійно обирають, який саме її аспект вони прагнуть висвітлити. Наприклад, якщо редактор вважає за доцільне пропагувати у виданні ідею національної свідомості, автори-діти можуть розкрити її в найближчих для своїх однолітків аспектах — описах етнофестивалів або національної стилістики в одязі, а ідею захисту довкілля — за допомогою репортажів з волонтерських екологічних заходів або сатиричної замітки, присвяченої відсутності смітників.

Тематика текстів літературно-художнього характеру, призначених для конкурсів, зазвичай обмежена рамками заданої організаторами теми. Проте, якщо тема є не надто вузькою ("Шкільна преса — крок до демократії", "Податки очима дітей" або "Міцна родина — щасливі діти"), залишає простір для фантазії ("Життя навколо мене" або "Молодь Європа. Спорт"), її вибір більшою мірою лежить на авторі-дитині. Загалом, як і молодші діти, учні середньої школи намагаються писати в межах заданої теми про випадки з власного життя або з життя знайомих, зрідка додаючи до них отримані на уроках або в Інтернеті теоретичні та фактичні матеріали. Чим старшим є автор-дитина, тим більшу увагу він приділяє власним роздумам на обрану тему, наближаючись до жанру есею.

Якщо діти середнього шкільного віку пишуть літературно-художні тексти для себе, то часто обирають жанр казки або фентезі, рідше — коротких оповідань. Казки та фантастичні історії дають юним авторам простір для мрій та фантазії і дозволяють приховати ще недосконале знання світу. Тематичною основою для них найчастіше правлять події власного життя дітей або їхнього найближчого оточення, а також історії, почуті від знайомих та запозичені зі ЗМК, що з певних причин їх вразили (наприклад, повідомлення про стихійні лиха, сенсаційні наукові відкриття, кримінальні події тощо).

В учнів середньої школи вибір теми залежить від культурного рівня родини автора-дитини та його власної цікавості й начитаності. Чим більше нового дитина встигла побачити та дізнатися (подорожі з батьками, відвідування музеїв та виставок, театральних вистав тощо), тим різноманітнішим буде тематичне наповнення її текстів. Важливу роль відіграє й особистість учителів дитини (особливо — улюбленого вчителя). Вправний педагог навчає, виховує, розвиває дитину, розширює її світогляд не лише в межах навчальних програм. Отримані від нього знання та поради можуть визначати напрями дитячих зацікавлень і, відповідно, тематику текстів.

Прочитана література також впливає на вибір теми. По-перше, як і більшість молодих авторів, діти починають свій літературний шлях із наслідування улюблених письменників [4, с. 28; 6, с. 35]. Тому не лише стиль, а й тематика дитячих казок та оповідань подеколи копіює таких попу-

лярних письменників, як Дж. Ролінг, В. Нестайко, А. Ліндгрен та ін. По-друге, у середній школі діти вже визначають для себе улюблені художні жанри — пригодницькі романи, детективи, жахи тощо — й інтуїтивно намагаються наблизити власні твори до жанрових вимог.

Сучасні діти запозичують теми творів також і з інших джерел — кінофільмів та комп'ютерних ігор. Показовим є випадок з романом 10-річної російської авторки Валерії Спіранде "Аграмонт", у якому читачі та критики визнали сюжет комп'ютерної гри "Legend of Zelda: Ocarina of Time" [5]. Обізнаність редакторів у царині дитячого авторства та його вікових особливостей, у тому числі й тематичних, дозволяє уникнути видавничих промахів.

Попри окремі спроби наслідування, теми дитячих художніх текстів залишаються більш простими й бідними, ніж у дорослих авторів. У виборі теми діти покладаються переважно на власний невеликий досвід, тому й спостерігаємо в текстах авторів середнього шкільного віку теми, запозичені або з їхнього життя, або з творів улюблених письменників.

Коли редактор працює над збірником художніх текстів авторів-дітей середнього шкільного віку, він має менший, ніж у періодичному виданні, вплив на вибір дитьми тем для висвітлення, адже зазвичай ці збірники вже мають окреслену тему, визначену спонсорами та замовниками. Проте, якщо він не лише відбирає та редагує дитячі тексти, а й має можливість працювати над спрямуванням збірника, то може запропонувати загальну тему й належні до неї підтеми, опрацювання яких позитивно впливатиме на світогляд та знання авторів.

Якщо редактор працює безпосередньо з конкретним автором-дитиною, тексти якого плануються до видання не в конкурсних або тематичних збірниках, а у вигляді самостійного видання, найдоцільнішою вважаємо спільну працю автора-дитини й редактора над вибором теми. Дитина може окреслити коло тем, цікавих особисто їй, а редактор, у свою чергу, має допомогти вибрати з них найбільш актуальну й цікаву для читача. З іншого боку, редактор може запропонувати дитині нові для неї теми, цікаві як для читачів, так і для самого автора. Так, для авторів-дітей молодшого та середнього шкільного віку можна дібрати теми, пов'язані з цікавими для них тваринним та рослинним світом, і, відповідно, екологією, з історією походження різних предметів та явищ, міжособистісною комунікацією — проблеми спілкування дітей з дорослими, співвідношення колективного й особистого тощо. Спектр цих тем редактор має обирати, враховуючи як актуальні інформаційні тенденції, так і особисті й вікові схильності дитини до тієї чи іншої тематики.

Проблематика текстів учнів старших класів стає ще ширшою завдяки змінам у навчанні та соціальному житті дітей. У старших класах до базових дисциплін додаються гуманітарні, наприклад, "Філософія", "Етика", "Людина і світ", "Екологія" тощо, учні відвідують факультативні заняття, на яких інформація подається більш розширено та глибоко, часто з акцентом на розвиток аналітичного мислення. Оскільки в підлітковому віці обставини підштовхують дітей до визначення професійної орієнтації, вони записуються до різноманітних гуртків та секцій, відвідують курси підготовки для вступу у виші. Потреба самоідентифікації, пошуки свого місця в суспільстві підштовхують підлітків до різноманітних формальних та неформальних об'єднань, які дозволяють їм отримати новий досвід та інформацію для роздумів.

Можливість професійно навчатися журналістській та літературній творчості дає змогу авторам-дітям старшого шкільного віку писати тексти не лише для конкурсів та шкільних видань, а й для дорослої періодики, де тематика визначається за іншими принципами, ніж у дитячих виданнях.

Як зазначають психологи, з 12—13 років діти починають цікавитися питаннями моралі, соціальної та громадянської активності [2, с. 255]. У старшому шкільному віці ця цікавість відображається у виборі тем для висвітлення, які виходять за рамки питань, безпосередньо пов'язаних з дитячим життям, і стосуються міжособистісних, соціальних, культурних проблем тощо. У них прокидається відповідальність за світові проблеми, і в журналістських матеріалах автори-діти старшого шкільного віку висловлюють свою стурбованість щодо таких тем, як участь дітей у політичному житті країни, проблеми соціально незахищених верств населення, екологічні проблеми, вибір здорового або нездорового способу життя тощо. Найбільшу увагу в журналістських текстах підлітки приділяють проблемам молоді: наркоманії, харчовим розладам, участі в сумнівних неформальних об'єднаннях тощо.

Підлітки пробують писати окремі аналітичні матеріали, намагаються висвітлити критичні для молоді проблеми й питання, такі як євроінтеграція, безробіття, реформи освітньої галузі тощо.

У текстах, які автори-діти пишуть для себе і потім подають на конкурси або в літературні збірники, домінує нова тема — почуття. Найбільшу увагу старшокласники приділяють коханням, адже в них це почуття виникає вперше й тому справляє сильне враження на їхню психіку. Підліткам та юнакам властива підвищена емоційність, тому, окрім закоханості, вони описують у своїх текстах й інші сильні почуття — дружбу, ненависть, страх тощо.

Описи почуттів, спроби передати читачеві свій емоційний стан, доповнені дитячою наївністю та суто підлітковою категоричністю, є переважними особливостями текстів старшокласників. Дослідження засвідчило, що навіть у більш професійних журналістських матеріалах спостерігається підвищений емоційний рівень викладу та категоричність у визначенні правильного й неправильного.

Авторам-дітям старшого шкільного віку варто пропонувати складніші, більш "дорослі" теми, наприклад, щодо гострих соціальних та культурних питань. При цьому підлітки повинні мати право вибору конкретної теми в межах запропонованих напрямів, оскільки в текстах старшокласників особливо цінується свіжий альтернативний погляд, а втручання дорослого може привнести шаблонність та обмеженість. Редактор має стимулювати розвиток аналітичного мислення авторів-дітей, заохочуючи їх до використання елементів аналітичних жанрів під час опрацювання будь-якої теми. Без такого заохочення підлітки схильні зациклюватися на власних переживаннях висвітленої проблеми, що робить їхні тексти цікавими лише для автора, а не для читача.

Під час роботи з літературно-художніми текстами старших школярів редактор має обережно втручатися у вибір тематики. Підлітки пишуть переважно про особисте, а серед психічних особливостей цього вікового періоду психологи виділяють підвищену чутливість до критики [1, с. 72], особливо якщо вона стосується інтимних переживань, викладених у тексті. Повага до почуттів та емоцій дитини дозволить уникнути конфліктів та непорозумінь, що часто виникають між автором і редактором у тому разі, коли останній крити-

кує, нехай і об'єктивно, обрану старшокласником тему й пропонує іншу, яку дитина відмовляється сприймати та опрацювати.

Таким чином, для створення повноцінних і цікавих для читача текстів редакторів варто втручатися у вибір дітьми тем для висвітлення, проте робити це потрібно обережно й ненав'язливо, з урахуванням вікових особливостей авторів. Діти молодшого шкільного віку висвітлюють питання та події, пов'язані з їхнім побутом та найближчим оточенням, середнього шкільного віку — охоче пишуть на запропоновані дорослими теми, часто наслідують улюблених авторів, готують матеріали розважального характеру. Учні старших класів торкаються соціальних та подекуди філософських проблем, описують власні почуття. Оскільки діти часто не можуть самостійно обрати цікаву для читачів тему, редактор періодичних дитячих видань має впливати на редакційну політику, розширювати тематичне наповнення видання, а під час індивідуальної роботи з авторами-дітьми — постійно пропонувати їм нові актуальні теми. Подальші дослідження щодо роботи редактора над тематикою дитячих текстів мають, на нашу думку, висвітлити питання сприйняття обраних тем дитячою читацькою аудиторією та з'ясувати умови ефективної комунікації між дітьми.

Список використаної літератури

1. Близнюкова О. М. Психологічний аналіз чинників кризи підліткового віку / О. М. Близнюкова // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Проблеми сучасної психології. — 2010. — Вип. 8. — С. 66—75.
2. Вікова психологія / [за ред. Г. С. Костюка]. — К. : Рад. школа, 1976. — 270 с.
3. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л. С. Выготский. — М. : Просвещение, 1991. — 93 с.
4. Кривопишина О. А. Психологія літературної творчості в юності : монографія / О. А. Кривопишина. — Суми : Вид-во СумДУ, 2009. — 448 с.
5. Нестеров В. Тухлое яйцо дракона / В. Нестеров // Газета.ru. — Режим доступа: http://www.gazeta.ru/culture/2007/06/05/a_1774702.shtml. — Загл. с экрана.
6. Система обучения сочинениям в V—VIII классах / [под ред. Т. А. Ладыженской]. — М. : Просвещение, 1967. — 312 с.
7. Юрченко З. В. Самостійна художньо-словесна творчість учнів як засіб розвитку літературних здібностей : автореф. дис. ... канд. психол. наук / Юрченко Зоя Володимирівна ; Прикарпат. ун-т ім. Василя Стефаника. — Івано-Франківськ, 2001 — 16 с.

В статтє описань особенности выбора тем для освещения авторами-детьми младшего, среднего и старшего школьного возраста. Предложены рекомендации по работе над тематикой детских текстов для редакторов, работающих с авторами-детьми.

In this article we describe the selection of topics by authors-children of different age. We give the recommendations on the elaboration of themes of children's texts for editors working with authors-children.

Надійшла в редакцію 9 квітня 2014 року